

Nr 149.

Memorial i anledning av kamrarnas återremiss av, den under punkten 1:o i statsutskottets utlåtande nr 48 behandlade frågan angående anslag till nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 hade Kungl. Maj:t beträffande kapitalbudgeten (bilaga 32, punkt 1, s. 1—10 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1949) föreslagit riksdagen att till Nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsgård m. fl.* (I: 144) och den andra inom andra kammaren av herr *Onsjö m. fl.* (II: 179), hade hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag, samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande överflyttning av rättskemiska laboratoriets arbetsuppgifter på andra statliga institutioner.

Statsutskottet hade i sitt utlåtande nr 48, punkten 1:o, anfört följande.

»Den av motionärerna ifrågasatta överflyttningen av rättskemiska laboratoriets arbetsuppgifter på andra statliga institutioner beröra spörsmål, vilka icke kunna lösas utan föregående utredning av särskild expertis på området. Utskottet har under hand från olika håll inhämtat en del uppgifter i nämnda hänseende, och olika meningar ha därvid framförts rörande förutsättningarna för och lämpligheten av en sådan överflyttning. Ehuru några bestämda slutsatser icke kunna dragas av de inhämtade uppgifterna, håller utskottet det icke för osannolikt, att en överflyttning till kriminaltekniska anstalten av vissa mindre omfattande arbetsuppgifter vid rättskemiska laboratoriet skulle kunna genomföras utan olägenheter. Vad beträffar blodgruppsundersökningarna, som utgöra huvuddelen av laboratoriets arbetsuppgifter, kunna förutsättningarna för överflyttning till andra statliga institutioner icke bedömas utan en närmare utredning i frågan.

Ehuru utskottet delar uppfattningen, att de nuvarande lokalförhållandena vid statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier äro i hög grad otillfredsställande, är utskottet med hänsyn till vad ovan anförts icke berett att taga ställning till frågan om nybyggnad för laboratorier, innan klarhet vunnits rörande de arbetsuppgifter, som för framtiden böra åvila

rättskemiska laboratoriet. En bidragande orsak till att utskottet ansett sig böra förorda uppskov med byggnadsfrågan har jämväl varit, att det föreliggande byggnadsförslaget ännu icke underkastats slutlig granskning och att osäkerhet därför råder rörande de erforderliga lokalutrymmena, byggnadskostnader m. m.

Den ytterligare utredning, som syns utskottet erforderlig, bör gå ut på ett klarläggande av förutsättningarna för och lämpligheten av att överflytta arbetsuppgifter från statens rättskemiska laboratorium till andra statliga institutioner och möjligheterna att genomföra en sådan överflyttning med utnyttjande av redan befintliga lokalutrymmen. Undersökningen bör sålunda avse möjligheterna till besparingar såväl i fråga om byggnadsbehovet som i organisatoriskt hänseende.»

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 144 och II: 179 *dels* avslå Kungl. Maj:ts förslag om anvisande för budgetåret 1949/50 av ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor till Nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier, *dels ock* i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i enlighet med vad utskottet anfört rörande överflyttning av rättskemiska laboratoriets arbetsuppgifter på andra statliga institutioner m. m.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag ha kamrarna återförvisat ärendet till utskottet för ny behandling.

Utskottet. Efter att ha tagit ärendet i förnyat övervägande får utskottet anföra följande.

Vad till en början angår frågan om rättskemiska laboratoriets framtida arbetsuppgifter, vill utskottet understryka, att inom fackkretsar delade meningar råda rörande vilka institutioner som lämpligen böra utföra undersökningar av olika slag inom laboratoriets arbetsområde. Utskottet har i samband med nu förevarande ärendes behandling bl. a. tillställts ett uttalande i frågan från medicinska fakulteten i Lund. Fakulteten har i sitt yttrande över Betänkande med förslag angående omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket (SOU 1943: 20) givit uttryck åt sin känsla, att rättskemiska laboratoriet intagit en alltför isolerad ställning vis-à-vis rättsmedicinen och toxikologien, samt förordat en utredning beträffande laboratoriets eventuella anknytning till annan institution, t. ex. farmakologiska institutionen vid karolinska institutet (på motsvarande sätt som i Köpenhamn) eller till statens farmaceutiska laboratorium. Vidare framhålles att det vid vissa brådskande analyser och andra undersökningar är av vikt att kunna hänvända sig till lokalt närbelägna laboratorier. Den beslutade nybyggnaden för bakteriologiska institutionen i Lund kommer att ge fortsatt möjlighet att utföra blodgruppsbestämningar i faderskapsärenden och vissa andra fall, medan mera svåranalyserade fall skulle hänvisas till motsvarande anstalt för dylika undersökningar i Stockholm. Inom farmakologiska institutionens ram skulle vidare kunna utföras rättskemiska under-

sökningar, både toxikologiska och särskilt de så ofta erforderliga bestämningarna av alkoholkoncentrationen. Även från annat håll har framhållits lämpligheten av att överföra vissa uppgifter från rättskemiska laboratoriet till andra institutioner. Å andra sidan ha från medicinalstyrelsens och från vederbörande laboratorieföreständares sida framhållits skäl, som tala för ett bibehållande av den nuvarande ordningen.

Utskottet har icke funnit sig övertygat av någondera sidans argumentering, men de delade meningar, som kommit till uttryck i fackkretsar, ha givit utskottet ett bestämt intryck av att en allsidig utredning av detta spörsmål är påkallad. Den överflyttning av arbetsuppgifter till statens kriminaltekniska anstalt, som antytts i utskottets utlåtande, torde endast kunna avse en ringa del av rättskemiska laboratoriets uppgifter. I princip synes man vad denna anstalt angår — med hänsyn till de speciella förutsättningar, under vilka anstalten arbetar — icke böra ifrågasätta överflyttning av andra undersökningar än sådana av rent kriminalteknisk natur. Denna fråga är därför av förhållandevis underordnad karaktär. Utskottet har emellertid vid sitt ställningstagande låtit sig vägledas av de övriga möjligheter av väsentligt större räckvidd, som från olika håll antytts.

Det nu föreliggande byggnadsförslaget har, såsom framhållits i propositionen, uppgjorts i början av år 1947 och har därvid kostnadsberäknats till 2 800 000 kronor. Vid en omräkning till nuvarande byggnadskostnadsnivå skulle man enligt vad som under hand upplysts kunna uppskatta kostnaderna till 3 200 000 kronor. Departementschefen har förutsatt, att vid det fortsatta ritningsarbetet närmare skall undersökas, i vad mån en begränsning av de föreslagna nya lokalerna är möjlig. Enligt föreliggande förslag skulle laboratorierna komma att disponera över 3 610 m², varav 790 m² för gemensamt bruk. Ehuru med hänsyn till utökning av personalen, behov av nya apparater m. m. någon direkt jämförelse icke låter sig göra mellan de nuvarande och de föreslagna lokalutrymmena, kan i detta sammanhang nämnas att de provisoriska lokaler, över vilka laboratorierna disponera sedan år 1944, upptaga en yta av allenast 1 440 m². Utskottet är väl medvetet om att en utökning av de nuvarande utrymmena är av behovet påkallad och att den nuvarande lösningen av lokalfrågan endast avsetts som ett kort provisorium, men utskottet måste likväl ifrågasätta, huruvida en så avsevärd utökning kan stå i överensstämmelse med den restriktiva prövning av föreliggande anspråk på lokaler, som man i det nu rådande läget nödgas vidtaga på andra och lika betydelsefulla områden. Alldeles oberoende av frågan om rättskemiska laboratoriets framtida arbetsuppgifter erfordras därför enligt utskottets mening en omprövning av laboratoriernas lokalbehov. Därvid bör bl. a. undersökas, om inom en byggnad av föreslagen storleksordning utrymme kan beredas även för någon annan institution, vars lokalbehov inom en nära framtid måste tillgodoses. Skulle detta icke visa sig möjligt eller lämpligt, synes en icke obetydlig reducering av byggnaden kunna genomföras utan men för laboratoriernas verksamhet.

Utskottet anser sålunda, att den av Kungl. Maj:t föreslagna nybyggnaden icke bör komma till stånd, förrän en ingående utredning förebragts rörande samtliga ovan berörda spörsmål. I den mån det vid en sådan undersökning skulle befinnas lämpligt att överflytta arbetsuppgifter till annan befintlig institution bör omsorgsfullt prövas, i vad mån de nytillkommande uppgifterna påverka institutionens lokalbehov och om detta kan tillgodoses inom ramen för redan disponerade utrymmen. I utredningen böra jämväl ingå icke-fackmannarepresentanter.

Vid den förnyade behandling, som utskottet ägnat denna fråga, har från såväl laboratorieföreståndarnas som inrikesdepartementets sida framhållits, att varje ytterligare dröjsmål med uppförandet av den föreslagna nybyggnaden medför allvarligt men för laboratoriernas verksamhet. Det anses vidare icke uteslutet, att den av utskottet förordade utredningen kan slutföras inom sådan tid, att byggnadsarbetena kunna påbörjas tidigare än om hela frågan skjutes till nästa års riksdag. Under sådana förhållanden vill utskottet icke nu motsätta sig, att det äskade anslaget ställes till Kungl. Maj:ts förfogande, därvid dock särskilda villkor böra gälla rörande medlens disposition. Arbetena böra sålunda få påbörjas endast under förutsättning att inom den av utskottet förordade utredningen principiell enighet uppnås om att byggnaden bör komma till utförande, och att utredningen framlagt närmare förslag i detta hänseende.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 144 och II: 179, i vad de avse medelsanvisningen, till *Nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier* för budgetåret 1949/50 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor;

b) i anledning av motionerna I: 144 och II: 179 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning — i enlighet med vad utskottet ovan anført — rörande rättskemiska laboratoriets framtida arbetsuppgifter, möjligheterna att företa inskränkningar och ändrad disposition av det föreliggande förslaget till nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier m. m.

Stockholm den 13 maj 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 151.